

વિદ્યાર્થી પ્રગતિ રજિસ્ટર

વર્ષ : ૨૦૨૪-૨૫

ધોરણ-૨
ગુજરાતી-ગણિત

શિક્ષકનું નામ : _____

શાળા : _____

શીખવા સમયે ઉપયોગી વર્ગ સામગ્રી

અધ્યયન સંપુટ પુસ્તિકા
ગુજરાતી

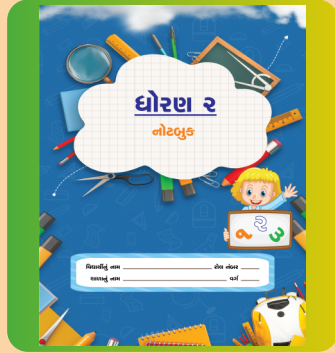
અધ્યયન સંપુટ પુસ્તિકા
ગણિત

મારી લેખનપોથી

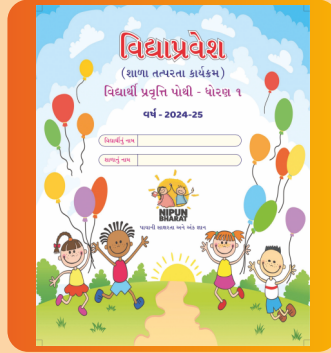
પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક

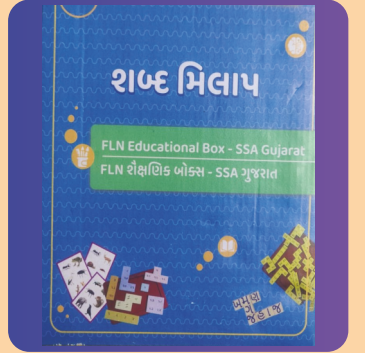
નોટબુક

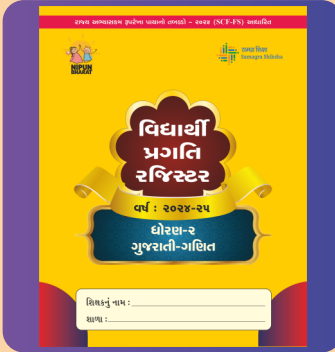
વિદ્યાપ્રવેશ શિક્ષક આવૃત્તિ

વિદ્યાપ્રવેશ વિદ્યાર્થી પ્રવૃત્તિપોથી

IIT FLN KIT

વિદ્યાર્થી પ્રગતિ રજિસ્ટર

પ્રજ્ઞા શિક્ષક સાથી

અધ્યયન નિષ્પત્તિ ચાર્ટ

સ્લેટ - પેન

નિયુષ ભારત માર્ગદર્શિકા

બોર્ડ બુક

લાર્જ સ્ટોરી બુક

સર્જન માટેની વર્ગસામગ્રી

મૂલ્યાંકન દરમ્યાન ધ્યાનમાં લેવાની બાબતો :

- શિક્ષક સાથે માતાપિતા અને બાળકોએ પણ મૂલ્યાંકન કરવું જોઈએ.
- દરેક બાળક અલગ છે અને તેની શીખવાની રીતો અને ગતિ પણ અલગ અલગ હોય છે તેને ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ.
- મૂલ્યાંકનના તારણોથી બાળકોને વિશેષ અધ્યયન સહાય પૂરી પાડી શકાય છે.
- મૂલ્યાંકન દરમ્યાન ક્ષમતાની સિધ્ધિ અને તે ક્ષમતા સિદ્ધ કરવામાં લાગેલો સમય પણ મહત્વનો છે.
- લેખિત સાથે ક્રિયાત્મક મૂલ્યાંકન પણ એટલું જ મહત્વનું છે.
- મૂલ્યાંકન દરમ્યાન બાળકોને કસોટી કે પરીક્ષા જેવો અનુભવ ન થવો જોઈએ, સાહજીક હોવું જોઈએ.
- શિક્ષક પાસે એક જ અધ્યયન નિષ્પત્તિ માટે વિવિધ પ્રકારના મૂલ્યાંકનની ડિઝાઈન હોવી જોઈએ.
- કેટલાક મૂલ્યાંકનનું ફોટોગ્રાફી અને રેકોર્ડિંગ દ્વારા દસ્તાવેજીકરણ થવું જોઈએ.
- બાળકની જેમ શિક્ષકના મન પર પણ મૂલ્યાંકનનો બોજ ન અનુભવવો જોઈએ.
- મૂલ્યાંકનને શીખવાના વિકાસના ભાગ તરીકે જોવું જોઈએ.
- શિક્ષકનું મૂલ્યાંકન અવલોકન આધારિત હોવું જોઈએ.
- ક્ષમતાના મૂલ્યાંકન માટે ચેકલિસ્ટ, વાતચીત, પ્રશ્નોત્તરી, પ્રોજેક્ટ, રમત-ગમત, સંગીત, અભિનય અને અન્ય સર્જનાત્મક બાબતોને પણ ધ્યાને લેવી જોઈએ.
- જ્ઞાનાત્મક, ભાષા અને સાક્ષરતા વિકાસ સાથે શારીરિક વિકાસ, સામાજિક - ભાવનાત્મક અને નૈતિક વિકાસ, સૌંદર્યલક્ષી અને સાંસ્કૃતિક વિકાસને પણ મૂલ્યાંકનમાં પરોક્ષ રીતે વણી લેવા જોઈએ.
- મૂલ્યાંકન નિષ્પક્ષ અને ખુલ્લા મનનું હોવું જોઈએ.
- મૂલ્યાંકન ઔપચારિક અને અનૌપચારિક બંને રીતે કરવું જોઈએ.
- મૂલ્યાંકનના તારણોના આધારે શિક્ષકે વર્ગ અધ્યાપન પ્રક્રિયામાં સતત ફેરફાર કરતું રહેવું જોઈએ.
- મૂલ્યાંકન બાદ વિદ્યાર્થીઓને ઉપચાર કાર્ય માટે પુરતું પુનરાવર્તન અને મહાવરો કરાવવો જોઈએ.
- બાળકોને જાતે શીખવાની ટેવ પાડ્યા બાદ તેમને જાતે સ્વમૂલ્યાંકન કરવાનું પણ શીખવવું જોઈએ.
- વિદ્યાર્થી દીઠ અધ્યયન નિષ્પત્તિના મૂલ્યાંકન માટે A, B, C (A - જાતે કરી શકે છે, B - અન્યોની મદદ વડે કરી શકે છે, C - જાતે કરી શકતો નથી) પૈકી યોગ્ય ગ્રેડ દર્શાવવાનો છે. B અને C ગ્રેડ માટે ઉપચારાત્મક કાર્ય હાથ ધરવાનું હોય છે તેથી તેમાં સુધારો થવાનો અવકાશ હોય તેને પ્રગતિ રજિસ્ટરમાં પેન્સિલથી નોંધવાના છે. જ્યારે A ગ્રેડ પેનથી નોંધવાનો છે. સત્રાંતે તમામ ફાઈનલ ગ્રેડ પેનથી નોંધી લેવાના છે.

અભ્યાસક્રમના ધ્યેયો (Curricular Goals)

શિક્ષણના ક્ષેત્રો અને અભ્યાસક્રમનાં ધ્યેયો

શારીરિક વિકાસ

- CG-1 બાળકોમાં એવી ટેવો વિકસે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે.
- CG-2 બાળકો સંવેદનાત્મક દૃષ્ટિકોણમાં ચોકસાઈ (શાર્પનેસ) વિકસાવે છે.
- CG-3 બાળકો તંદુરસ્ત અને લચીલું શરીર વિકસાવે છે.

સામાજિક-ભાવાત્મક અને નૈતિક વિકાસ

- CG-4 બાળકો ભાવાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે, એટલે કે, તેમની પોતાની લાગણીઓને સમજવા અને તેનું સંચાલન કરવાની ક્ષમતા કેળવે છે તેમજ સામાજિક ધોરણોને હકારાત્મક પ્રતિસાદ આપે છે.
- CG-5 બાળકો ઉત્પાદક કાર્ય અને 'સેવા' પ્રત્યે હકારાત્મક અભિગમ કેળવે છે.
- CG-6 બાળકો તેમની આસપાસના કુદરતી વાતાવરણ પ્રત્યે સકારાત્મક સંબંધ વિકસાવે છે.

જ્ઞાનાત્મક વિકાસ

- CG-7 બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચાર દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે.
- CG-8 વિશ્વને ઓળખવા માટે બાળકો માત્રા, આકારો અને માપન દ્વારા ગાણિતિક સમજ અને ક્ષમતા વિકસાવે છે.

ભાષા અને સાક્ષરતા વિકાસ

- CG-9 બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજબરોજની ક્રિયાપ્રતિક્રિયા માટે અસરકારક પ્રત્યાયન કૌશલ્ય વિકસાવે છે.
- CG-10 બાળકો પ્રથમ ભાષામાં વાંચવાની અને લખવાની ઝડપ વિકસાવે છે.

કલાત્મક અને સાંસ્કૃતિક વિકાસ

- CG-12 બાળકો દૃશ્યમાન કલા અને પ્રસ્તુતિની ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે તથા કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયી રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે.

અધ્યયનની સકારાત્મક ટેવ

- CG-13 બાળકો શાળાના વર્ગખંડ જેવા ઔપચારિક શિક્ષણના વાતાવરણમાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા માટેની અધ્યયનની ટેવ વિકસાવે છે.

અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને અધ્યયન નિષ્પત્તિ

ધોરણ-૨ ભાષા અધ્યયન સંપુટ અધ્યયન નિષ્પત્તિ પત્રક

CG-૯ બાળકો બે ભાષામાં રોજબરોજની ક્રિયાપ્રતિક્રિયા માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે.

- ૯.૧.૧ અમુક પ્રકારના ગીતો અને કવિતાઓ સાંભળવામાં રસ બતાવે છે અને તેમની પસંદગીનું કારણ સમજાવે છે.
- ૯.૧.૨ બે થી ત્રણ અંતરાના ગીત/કવિતાઓ ગાય છે. પઠન કરે છે.
- ૯.૨.૧ પોતાના શબ્દોમાં સ્વતંત્ર રીતે ટૂંકી કવિતા/જોડકણા બનાવે છે.
- ૯.૩.૧ વિવિધ વિષયોમાં વાતચીતમાં વાતના મુખ્ય દોરને જાળવી રાખે છે.
- ૯.૩.૨ જે તે મુદ્દાની ચર્ચામાં ભાગ લે છે.
- ૯.૩.૩ ચર્ચા દરમિયાન પ્રશ્નો પૂછે છે.
- ૯.૩.૪ ચર્ચા દરમિયાન પૂછાયેલા પ્રશ્નોનો જવાબ આપે છે.
- ૯.૪.૧ શરતો સમાવતી સૂચનાઓ અનુસરે છે.
- ૯.૪.૨ ચોક્કસ દિશાઓ, સ્થળ, પરિમાણ જેવી ગાણિતિક બાબતોને સમાવતી સ્પષ્ટ સૂચના આપે છે.
- ૯.૫.૧ એક વાર્તા પરથી બીજી વાર્તા બનાવે છે.
- ૯.૬.૧ સંકુલ કથાવસ્તુ અને વધુ પાત્રો સાથેની વાર્તાઓ જુથમાં બનાવે છે.
- ૯.૭.૧ લખાણમાના અપરિચિત શબ્દોના અર્થો જાણવા માટે બાળ શબ્દકોશનો ઉપયોગ કરે છે.

CG-૧૦ બાળકો પ્રથમ ભાષામાં વાંચવાની અને લખવાની ઝડપ વિકસાવે છે

- ૧૦.૨.૧ સાદા વિરામ ચિહ્નોનો યોગ્ય ઉપયોગ કરે છે. (પૂર્ણ વિરામ, પ્રશ્નાર્થ ચિહ્ન)
- ૧૦.૩.૧ જોડાક્ષર સહીત તમામ અક્ષરોની ઓળખે છે અને તેમને અનુરૂપ ધ્વનિ સાથે જોડે છે.
- ૧૦.૩.૨ વિવિધ અક્ષરોથી બનતા સાર્થક અને અર્થવિહીન શબ્દોને ચોકસાઈથી વાંચે છે.
- ૧૦.૪.૧ નાના ફંકરાઓ શુદ્ધ ઉચ્ચારણ અને યોગ્ય આરોહ-અવરોહ સાથે વાંચે છે.
- ૧૦.૫.૧ દ્રશ્ય સામગ્રી કરતા વધુ પાઠ્ય સામગ્રીવાળાં (લખાણવાળા) પુસ્તકોને સ્વતંત્ર રીતે વાંચવાનું શરુ કરે છે.
- ૧૦.૫.૨ વાર્તા વાંચીને વાર્તાના પાત્રો, કથાવસ્તુ, ઘટનાક્રમ અને લેખકના દ્રષ્ટિકોણને ઓળખે છે.
- ૧૦.૬.૧ ટૂંકી કવિતાઓ વાંચે છે અને કલ્પનાનું અનુમાન કરે છે.
- ૧૦.૭.૧ ટૂંકા સમાચાર અને પ્રચારપત્રિકાઓ વાંચે છે અને તેનું વિષયવસ્તુ સમજાવે છે.
- ૧૦.૮.૧ જ્યારે લખાવવામાં આવે ત્યારે ટૂંકા વાક્યો લખે છે. (શ્રુતલેખન)
- ૧૦.૮.૨ ચિત્રોની ક્રમમાં ગોઠવે છે અને ચોકસાઈથી ચિત્રો સાથે ટૂંક વાક્યો લખે છે.
- ૧૦.૮.૩ ચિત્ર પુસ્તક પરથી અનુમાન કરીને વાર્તા લખે છે.
- ૧૦.૮.૪ ઘટનાઓ અને અનુભવોને લેખિત સ્વરૂપે ટૂંકમાં વર્ણવે છે.
- ૧૦.૯.૧ કાલ્પનિક અને વાસ્તવિક એમ બંને પ્રકારના પુસ્તકો વાંચવામાં રસ દર્શાવે છે.
- ૧૦.૯.૨ શાળા પુસ્તકાલયનાં પુસ્તકોની મરામત કરે છે અને વ્યવસ્થિત રીતે ગોઠવે છે.

ધોરણ-૨ ગણિત : અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને અધ્યયન નિષ્પત્તિ

CG-૮ વિશ્વને ઓળખવા માટે બાળકો માત્રા, આકારો અને માપન દ્વારા ગાણિતિક સમજ અને ક્ષમતા વિકસાવે છે.

- C.૮.૧.૧ ● વસ્તુઓને જૂથો અને પેટા જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરે છે. (દા.ત. બ્લોકના જૂથમાં, સૌ પ્રથમ રંગના આધારે વર્ગીકૃત કરે છે. પછી રંગની અંદર આકારના આધારે પછી કદના આધારે વર્ગીકૃત કરે છે. વૃક્ષ અને વેલ વચ્ચે વર્ગીકૃત કરે છે. તેની અંદર ફળ આપનાર અને ફળ ન આપનારમાં વર્ગીકૃત કરે છે, તેની અંદર ખાદ્ય અથવા અખાદ્યમાં વર્ગીકરણ કરે છે.)
- C.૮.૨.૧ ● પેટર્નના નિયમોનું વર્ણન કરે છે અને અંક અને સંકેતો અને તર્ક (એનાલોજિકલ) જેવી અમૂર્ત પેટર્ન પર એ નિયમને લાગુ કરે છે. (દા.ત. ચિત્ર અને ચિત્રકામ કરતી વખતે પેટર્નમાં રંગોનો ઉપયોગ કરવો. વિવિધ પેટર્નમાં સમાન માત્રામાં નિશાની અથવા બિંદુઓનો ઉપયોગ કરવો.)
- C.૮.૩.૧ ● સંખ્યારેખા પર બે અને ત્રણના કૂદકા દ્વારા ગણે છે.
● ૯૯ સુધીની સંખ્યાઓને એકમ અને દશકના સ્થાનના આધારે વાંચે છે અને લખે છે.
● ૯૯ સુધીની સંખ્યાને ૧૦, ૨૦, ૩૦ના જૂથોમાં ગણે છે.
● વસ્તુઓને બે જૂથમાં વહેંચી શકે છે. (૧૦ના બે જૂથથી ૨૦ બને)
- C.૮.૪.૧ ● આપેલ સંખ્યાઓના સમૂહમાંથી સંખ્યાઓને ચડતા અને ઊતરતા ક્રમમાં ગોઠવે છે.
- C.૮.૫.૧ ● ૯૯ સુધી સંખ્યાને સ્થાન કિંમતની સમજ સાથે ઓળખે છે.
● સૌથી મોટી અને સૌથી નાની બે અંકોની સંખ્યાઓની તુલના કરે છે અને નવી સંખ્યા બનાવે છે. (આપેલ અંકોના પુનરાવર્તન સાથે અને વગર)
- C.૮.૬.૧ ● સરવાળા અને બાદબાકી કરવા લવચીક પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરે છે. (દા.ત. ૫૭+૩૩ માટે, બાળક ૩૩ માંથી ૩ લઈ શકે છે અને તેને ૫૭માં ઉમેરીને તેને ૬૦ બનાવી શકે છે.) અને પછી તેમાં ૩૦ ઉમેરીને ૯૦ જવાબ મેળવી શકે છે.
● સ્થાનકિંમતની સંકલ્પનાનો ઉપયોગ કરીને બે સંખ્યાઓ ઉમેરે છે (સરવાળો ૯૯ થી વધુ નહીં) અને તેમને રોજિંદા જીવનની સામાન્ય સમસ્યાઓ/પરિસ્થિતિઓ ઉકેલવા માટે લાગુ કરે છે.
● સ્થાનકિંમતનો ઉપયોગ કરીને ૯૯ સુધીની બે સંખ્યાઓને બાદ કરે છે અને તેમને રોજિંદા જીવનની સામાન્ય સમસ્યાઓ/પરિસ્થિતિઓ ઉકેલવા માટે લાગુ કરે છે.
● સરવાળા અને બાદબાકી વચ્ચેના સંબંધને ઓળખે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે. (દા.ત. ૫૦ - ૨૦ = ૩૦ હોય તો ૩૦ + ૨૦ = ૫૦ અથવા ૨૦ + ૩૦ = ૫૦)
● પરિચિત પરિસ્થિતિ/સંદર્ભમાં પ્રશ્નો ઉકેલવા માટે યોગ્ય ક્રિયા (સરવાળા અથવા બાદબાકી) ઓળખે છે.
● સાદા કોયડાઓને સમજે છે અને ઉકેલે છે.
- C.૮.૭.૧ ● ૯૯ સુધીના સરળ ગુણાકારના પ્રશ્નો ઉકેલવા માટે પુનરાવર્તિત સરવાળાનો ઉપયોગ કરે છે.
- C.૮.૭.૨ ● ભાગાકારના પ્રશ્નો ઉકેલવા માટે ઉકેલવા માટે કેટલાં જૂથ છે તે શોધવા માટે પુનરાવર્તિત બાદબાકીનો ઉપયોગ કરે છે.
- C.૮.૮.૧ ● ત્રિપરિમાણીય આકારોને તેમનાં નામ દ્વારા ઓળખે છે (દા.ત. લંબઘન, નળાકાર, શંકુ અને ગોળો) અને તેમની અવલોકનક્ષમ લાક્ષણિકતાઓનું વર્ણન કરે છે (દા.ત. એક સમઘન છ ફલક ધરાવે છે.)
● દ્વિપરિમાણીય આકારોને તેમનાં નામ દ્વારા ઓળખે છે. (દા.ત. ચોરસ, લંબચોરસ, ત્રિકોણ અને વર્તુળ) અને તેમની દેખીતી વિશેષતાઓનું વર્ણન કરે છે. (દા.ત. પુસ્તકનાં પેજ લંબચોરસ હોય છે અને તેને ચાર બાજુઓ અને ચાર ખૂણા હોય છે.)
● સીધી અને વક્ર રેખાઓ વચ્ચે તફાવત કરે છે અને વિવિધ દિશાઓમાં સીધી રેખાઓ દોરે છે. (દા.ત. ઊભી, આડી, ત્રાંસી)
● ત્રિપરિમાણીય વસ્તુઓની દ્વિપરિમાણીય રૂપરેખા દોરે છે.
● પડછાયાનું અવલોકન કરી વસ્તુઓને ઓળખે છે.
- C.૮.૯.૧ ● એકસમાન બિન પ્રમાણિત) એકમોનો ઉપયોગ કરીને ટૂંકા અને લાંબા અંતરને માપે છે, જે લાંબી લંબાઈ સુધી વિસ્તરે છે.
● લાકડી / પેન્સિલ / કપ / ચમચી / ડોલ જેવા એક સમાન બિન પ્રમાણિત એકમોનો ઉપયોગ કરીને પાત્રની લંબાઈ / અંતર અને ગુંજાશનો અંદાજ કાઢે છે અને માપે છે.
- C.૮.૯.૨ ● સાદી તુલાની જરૂરિયાત સમજે છે. ● સાદી તુલાનો ઉપયોગ કરીને આપેલ વસ્તુઓના વજનની સરખામણી કરે છે.
- C.૮.૯.૩ ● ધારણાના આધારે પાત્રને તેમની ગુંજાશ પ્રમાણે ક્રમમાં ગોઠવે છે અને ચકાસે છે.
- C.૮.૧૦.૧ ● (સ્થાનિક રીતે બદલાતી) ઋતુઓનો ક્રમ સમજે છે.
● દિવસો, કલાકો જેવા માન્ય એકમોનો ઉપયોગ કરીને સમયની અવધિ માપે છે. (દા.ત. અઠવાડિયાના ૭ દિવસ અને દિવસમાં ૨૪ કલાક)
- C.૮.૧૧.૧ ● કુલ ૧૦૦ રૂપિયા થાય એ રીતે નોટ અથવા સિક્કા ભેગા કરે છે.
- C.૮.૧૨.૧ ● લેખિત સામગ્રીને સમજે છે અને લખાણમાં સમાવિષ્ટ સરળ ગાણિતિક પ્રશ્નો તારવે છે.
● સરળ ગાણિતિક ઉપાણાં અને કોયડા બનાવે છે.
- C.૮.૧૩.૧ ● ગાણિતિક સમસ્યાઓને ઉકેલવા માટે વિવિધ રીતો સૂચવે છે.
● કોઈ ભૂલ છે કે કેમ તે જોવા માટે તેમના ઉકેલોને ફરીથી તપાસે છે.
● જેમાં આંકડા આવતા હોય તેવી રમતો અને કોયડા-ઉકેલમાં સામેલ થાય છે.

સત્ર-૧ : એકમવાર વિષયવસ્તુના મુદ્દા

એકમ-૧ દરિયાકિનારે

૧. ૯૯ સુધીની સંખ્યા વાંચે છે અને લખે છે.
૨. ૯૯ સુધીની સંખ્યાની સ્થાનકિંમત જાણે છે.
૩. ૧૦, ૨૦, ૩૦ના જૂથમાં ૯૯ સુધી ગણે છે.
૪. કેલેન્ડર દ્વારા મહિના, વાર, તારીખ, તહેવાર વગેરે જણાવે છે.

એકમ-૨ મજાના આકારો

૧. વિવિધ ત્રિપરિમાણીય વસ્તુઓના આકારોમાં રહેલી સમાનતાને ઓળખે છે.
૨. વિવિધ વસ્તુઓના આકારોના નામ જણાવે છે.
૩. વિવિધ આકારની વસ્તુઓમાં સપાટી, ધાર અને ખૂણા જણાવે છે.

એકમ-૩ પેટર્ન

૧. ક્રમિક રીતે વધતી પેટર્નને ઓળખીને વિકસાવી શકે છે.
૨. પેટર્નનું નિર્માણ કરી શકે છે.

એકમ-૪ પડછાયાની વાર્તા

૧. પડછાયાનું અવલોકન કરી વસ્તુઓને ઓળખે છે.
૨. પેટર્નના નિયમોનું વર્ણન કરે છે અને સંખ્યા સંજ્ઞા/ સંકેતો જેવી અર્મૂત પેટર્ન પર એ નિયમોને લાગુ કરે છે.

એકમ-૫ લીટીઓ સાથે રમત

૧. સીધી અને ત્રાંસી લીટીઓ વચ્ચેનો ભેદ પારખે છે.
૨. આડી, ઊભી, ત્રાંસી લીટીઓની મદદથી આકારો, ચિત્રો દોરે છે.

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ
૧	
૨	
૩	
૪	
૫	
૬	
૭	
૮	
૯	
૧૦	
૧૧	
૧૨	
૧૩	
૧૪	
૧૫	
૧૬	
૧૭	
૧૮	
૧૯	
૨૦	
૨૧	
૨૨	
૨૩	
૨૪	
૨૫	
૨૬	
૨૭	
૨૮	
૨૯	
૩૦	
૩૧	
૩૨	
૩૩	
૩૪	
૩૫	
૩૬	
૩૭	
૩૮	
૩૯	
૪૦	
૪૧	
૪૨	
૪૩	
૪૪	
૪૫	
૪૬	
૪૭	
૪૮	
૪૯	
૫૦	

ક્રમ	૯.૧.૧	૯.૧.૨	૯.૩.૩	૯.૩.૪	૯.૪.૧	૧૦.૪.૧	૧૦.૮.૨					
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												
	૯.૧.૧	૯.૧.૨	૯.૩.૩	૯.૩.૪	૯.૪.૧	૧૦.૪.૧	૧૦.૮.૨					

ક્રમ	૯.૨.૧	૯.૩.૨	૯.૩.૪	૯.૪.૧	૯.૪.૨	૧૦.૩.૧	૧૦.૩.૨	૧૦.૪.૧	૧૦.૫.૧	૧૦.૮.૧	૧૦.૯.૨	
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												
	૯.૨.૧	૯.૩.૨	૯.૩.૪	૯.૪.૧	૯.૪.૨	૧૦.૩.૧	૧૦.૩.૨	૧૦.૪.૧	૧૦.૫.૧	૧૦.૮.૧	૧૦.૯.૨	

ક્રમ	૯.૧.૧	૯.૧.૨	૯.૩.૨	૯.૩.૪	૯.૪.૧	૧૦.૪.૧	૧૦.૫.૧	૧૦.૮.૩				
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												
	૯.૧.૧	૯.૧.૨	૯.૩.૨	૯.૩.૪	૯.૪.૧	૧૦.૪.૧	૧૦.૫.૧	૧૦.૮.૩				

ક્રમ	૯.૧.૧	૯.૧.૨	૯.૩.૪	૧૦.૩.૧	૧૦.૩.૨	૧૦.૪.૧	૧૦.૫.૨	૧૦.૮.૧	૧૦.૮.૪			
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												
	૯.૧.૧	૯.૧.૨	૯.૩.૪	૧૦.૩.૧	૧૦.૩.૨	૧૦.૪.૧	૧૦.૫.૨	૧૦.૮.૧	૧૦.૮.૪			

ક્રમ	૯.૧.૨	૯.૨.૧	૯.૩.૧	૯.૩.૨	૯.૩.૩	૯.૩.૪	૯.૪.૧	૯.૫.૧	૯.૬.૧	૯.૭.૧	૧૦.૩.૧	૧૦.૮.૪
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												
	૯.૧.૨	૯.૨.૧	૯.૩.૧	૯.૩.૨	૯.૩.૩	૯.૩.૪	૯.૪.૧	૯.૫.૧	૯.૬.૧	૯.૭.૧	૧૦.૩.૧	૧૦.૮.૪

ક્રમ												
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												

ક્રમ												
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												

ક્રમ												
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												

ક્રમ												
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												

ક્રમ												
૧												
૨												
૩												
૪												
૫												
૬												
૭												
૮												
૯												
૧૦												
૧૧												
૧૨												
૧૩												
૧૪												
૧૫												
૧૬												
૧૭												
૧૮												
૧૯												
૨૦												
૨૧												
૨૨												
૨૩												
૨૪												
૨૫												
૨૬												
૨૭												
૨૮												
૨૯												
૩૦												
૩૧												
૩૨												
૩૩												
૩૪												
૩૫												
૩૬												
૩૭												
૩૮												
૩૯												
૪૦												
૪૧												
૪૨												
૪૩												
૪૪												
૪૫												
૪૬												
૪૭												
૪૮												
૪૯												
૫૦												

ક્રમ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
	૧	૨	૩	૪						
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	૧	૨	૩	૪						
વિષયવસ્તુના મુદ્દા										

ક્રમ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
	૧	૨	૩							
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	૧	૨	૩							
વિષયવસ્તુના મુદ્દા										

ક્રમ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
	૧	૨								
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	૧	૨								
વિષયવસ્તુના મુદ્દા										

ક્રમ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
	૧	૨								
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	૧	૨								
વિષયવસ્તુના મુદ્દા										

ક્રમ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
	૧	૨								
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	૧	૨								
વિષયવસ્તુના મુદ્દા										

	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
ક્રમ										
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									

	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
ક્રમ										
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									

विषयवस्तुना मुद्दा

	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
ક્રમ										
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									

	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
ક્રમ										
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									

	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									
ક્રમ										
૧										
૨										
૩										
૪										
૫										
૬										
૭										
૮										
૯										
૧૦										
૧૧										
૧૨										
૧૩										
૧૪										
૧૫										
૧૬										
૧૭										
૧૮										
૧૯										
૨૦										
૨૧										
૨૨										
૨૩										
૨૪										
૨૫										
૨૬										
૨૭										
૨૮										
૨૯										
૩૦										
૩૧										
૩૨										
૩૩										
૩૪										
૩૫										
૩૬										
૩૭										
૩૮										
૩૯										
૪૦										
૪૧										
૪૨										
૪૩										
૪૪										
૪૫										
૪૬										
૪૭										
૪૮										
૪૯										
૫૦										
	વિષયવસ્તુના મુદ્દા									

ક્રમ	વિશેષ નોંધ
૧	
૨	
૩	
૪	
૫	
૬	
૭	
૮	
૯	
૧૦	
૧૧	
૧૨	
૧૩	
૧૪	
૧૫	
૧૬	
૧૭	
૧૮	
૧૯	
૨૦	
૨૧	
૨૨	
૨૩	
૨૪	
૨૫	
૨૬	
૨૭	
૨૮	
૨૯	
૩૦	
૩૧	
૩૨	
૩૩	
૩૪	
૩૫	
૩૬	
૩૭	
૩૮	
૩૯	
૪૦	
૪૧	
૪૨	
૪૩	
૪૪	
૪૫	
૪૬	
૪૭	
૪૮	
૪૯	
૫૦	

સત્ર-૨ : એકમવાર વિષયવસ્તુના મુદ્દા

એકમ-૬

એકમ-૭

એકમ-૮

સત્ર-૨ : એકમવાર વિષયવસ્તુના મુદ્દા

એકમ-૯

એકમ-૧૦

એકમ-૧૧

અધ્યયન સંપુટ ધોરણ-૨ ભાષા-ગણિત વિષયવસ્તુના મુદ્દા

ધોરણ-૨ ગુજરાતી (સત્ર ૧-૨)	
એકમ	અભ્યાસક્રમના મુદ્દા
૧	ધોરણ-૧માં શીખેલા મૂળાક્ષરો તથા કૌશલ્યોનું પુનરાવર્તન
૨	ષ, ઞ, ઙ
૩	ક્ષ, શ્ર, ઞ્, ર્
૪	સદંડી મૂળાક્ષરોના જોડાક્ષરો
૫	દંડરહિત સમાન મૂળાક્ષરોના જોડાક્ષરો
૬	દંડરહિત અને સદંડી અસમાન મૂળાક્ષરોના જોડાક્ષર
૭	‘ર’ કાર (પૃ, પ્ર, ર્)
૮	વ્યાવહારિક વ્યાકરણ (ઉપસર્ગ, પૂર્વગ)
૯	વ્યાવહારિક વ્યાકરણ (સંવાદો, પ્રશ્નો)
૧૦	વ્યાવહારિક વ્યાકરણ (સમાનાર્થી, વિરુદ્ધાર્થી, લિંગ પરિવર્તન, પ્રત્યય, દંટીકરણ)
ધોરણ-૨ ગણિત (સત્ર ૧-૨)	
એકમ	અભ્યાસક્રમના મુદ્દા
૧	જૂથમાં ગણતરી
૨	ઘનાકારો
૩	૧થી ૧૦૦ સુધીની સંખ્યાઓ
૪	દ્વિપરિમાણીય આકૃતિઓ
૫	વિવિધ લીટીઓ (સીધી, આડી, વાંકી, ત્રાંસી વગેરે)
૬	સરવાળા અને બાદબાકી
૭	માપન
૮	ગુણાકાર અને ભાગાકાર
૯	સમયનું માપન
૧૦	નાણું
૧૧	માહિતી નિયમન

NCF - SCF વિહંગાવલોકન

શીખવા અને શીખવવા સાથે જોડાયેલા આપણે સૌએ શિક્ષણના ધ્યેય જાણવા જોઈએ. આ વિષે શિક્ષણ નીતિ શું કહે છે તે જોઈએ. શિક્ષણનો હેતુ એવા માનવી બનાવવાનો છે જેઓ તર્કબદ્ધ વિચાર અને કાર્ય કરી શકે. તેઓ કરુણા, સહાનુભૂતિ, હિંમત અને લવચિકતા, વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિકોણ અને સર્જનાત્મક કલ્પના તેમજ નૈતિકતા અને મૂલ્યો ધરાવે. શિક્ષણનો ઉદ્દેશ્ય બંધારણ દ્વારા પરિકલ્પિત સમાનતા, સમાવેશન અને બહુલતાવાદી સમાજના નિર્માણ માટે સક્રિય, ઉત્પાદક અને યોગદાન આપતા નાગરિકો બનાવવાનો છે. (NEP 2020, નીતિના સિદ્ધાંતો)

શિક્ષણનો હેતુ માત્ર જ્ઞાનાત્મક વિકાસ જ નહિ પરંતુ વ્યક્તિનો સર્વાંગી વિકાસ કરી તેને એકવીસમી સદીના કૌશલ્યોથી સજ્જ કરવાનો છે. (NEP 2020, 4.4)

૧. **ભાષા :** ભાષા એ માત્ર વિચારવાનું માધ્યમ નથી, કે ન તો માત્ર જુદી જુદી સમજણશક્તિ મેળવવા માટેનું સાધન છે. ભાષા શિક્ષણ અસરકારક વાતચીતને શક્ય બનાવે છે અને એ જ રીતે સૌંદર્યલક્ષી અભિવ્યક્તિ અને આદર વિકસાવે છે. વિશ્લેષણાત્મક તર્ક અને વિવેચનાત્મક ચિંતન ભાષાના ઉપયોગ સાથે ખૂબ જ ગાઢ રીતે જોડાયેલા છે, અને આ બંને ભાષા શિક્ષણ દ્વારા વિકસાવવાની ક્ષમતાઓ છે. ખાસ કરીને ભારતના સંદર્ભમાં બહુભાષીયવાદ, ભાષાઓના વૈવિધ્ય પ્રત્યે સંવેદનશીલતા, સાંસ્કૃતિક જોડાણ અને અભિવ્યક્તિ એ નેશનલ એજ્યુકેશન પોલિસી (NEP 2020) માં સૂચવેલ ભાષા શિક્ષણની ઈચ્છિત નિષ્પત્તિઓ છે.

૨. **ગણિત અને કોમ્પ્યુટેશનલ થિંકીંગ:** ગણિત એ પેટર્ન, માપ અને જથ્થા દ્વારા વિશ્વને સમજવાનું એક સ્વરૂપ છે. ગણિતનું શિક્ષણ સમસ્યાનું ઉકેલ, તર્ક શક્તિ અને કોમ્પ્યુટેશનલ વિચારસરણી માટેની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે. આ વિષયો ઉપરાંત પરંપરાગત ભારતીય દ્રષ્ટિકોણ બાળકને એક સંપૂર્ણ વ્યક્તિ તરીકે જુએ છે, જ્યાં વિકાસના શારીરિક, માનસિક, ભાવનાત્મક અને આધ્યાત્મિક પાસાઓનો સમાવેશ કરે છે. આ સર્વાંગી વિકાસને પંચકોષ વિકાસ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. પંચકોષ એટલે પાંચ કોષ, જે શરીર અને મનના પાંચ સ્તરોની વાત કરે છે: જેમ કે,

૧. **અણમય કોષ :** શારીરિક શરીર

૨. **પ્રાણમય કોષ :** જીવનશક્તિ

૩. **મનોમય કોષ :** મન

૪. **વિજ્ઞાનમય કોષ :** બુદ્ધિ

૫. **આનંદમય કોષ :** આત્મા

વ્યક્તિનો વિકાસ કરવો એટલે આ પાંચેય કોષોનો સંતુલિત અને સુમેળભર્યો વિકાસ કરવો. આ માટે, વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, જેમ કે:

- **શારીરિક વિકાસ :** સંતુલિત આહાર, રમતગમત, યોગ
- **પ્રાણિક વિકાસ :** પ્રાણાયામ, ધ્યાન
- **માનસિક ભાવનાત્મક વિકાસ :** વાર્તા, ગીત, કવિતા, હાલરું
- **બૌદ્ધિક વિકાસ :** શિક્ષણ કૌશલ્ય વિકાસ
- **ચૈતસિક વિકાસ :** આનંદ, પ્રેમ, કરુણા, સ્વાયત્તતા, સ્વતંત્રતા, સૌંદર્ય શાસ્ત્ર અને આંતરિક જાગૃતિની યાત્રા

આધુનિક શિક્ષણમાં પંચકોષ વિકાસના ખ્યાલનું મહત્ત્વ વધી રહ્યું છે. શિક્ષણવિદો માને છે કે બાળકોનો સર્વાંગી વિકાસ માટે આ ખ્યાલ ઉપયોગી છે. NCF ના આધારે SCF માં પણ પંચકોષની વિભાવનાને જુદા જુદા અભ્યાસ ક્ષેત્રો (કરિક્યુલમ ગોલ) સાથે જોડી છે.

ટૂંકમાં ઉપરોક્ત બધી બાબતો વિદ્યાર્થીના મૂલ્યાંકન દરમિયાન ધ્યાનમાં રાખવા માટે સમજવી જરૂરી છે. માત્ર શૈક્ષણિક વિકાસ જ નહિ પરંતુ વિદ્યાર્થીનો સર્વાંગી વિકાસ થાય તે માટે વિશેષ ભાર દેવામાં આવ્યો છે તેને ધ્યાનમાં રાખીશું.

પંચકોશ વિકાસ (PANCHKOSH VIKAS) - ભારતીય પરંપરાની ચાવીરૂપ બાબત

ભારતના લાંબા ઇતિહાસ પર દૃષ્ટિ કરીએ તો બાળકોના સર્વાંગી વિકાસને સમર્થન આપવા માટે પૂર્વ પ્રારંભિક સંભાળ અને શિક્ષણનું મહત્ત્વ આપણી ભારતીય પરંપરાઓનું અભિન્ન અંગ રહ્યું છે. ભારતના વૈવિધ્યસભર સાંસ્કૃતિક પ્રાકૃતિક દૃશ્યમાં બાળકના જીવનનાં શરૂઆતનાં વર્ષોનું ખૂબ મૂલ્ય છે. ભારતમાં નાનાં બાળકોમાં મૂલ્યો અને સામાજિક ક્ષમતાઓ વિકસાવવા સહિત સર્વાંગી વિકાસને ઉત્તેજિત કરવા માટેની પરંપરાઓ અને પ્રથાઓની સમૃદ્ધ શ્રેણી છે. આવી પરંપરાગત બાળઉછેર સંયુક્ત પરિવારો અને સમુદાયમાં થતી હતી - બાળકો સંભાળ રાખનાર પુખ્ત વયના લોકો અને સાથીદારોથી ઘેરાયેલાં હતાં.

શિક્ષણની ભારતીય દૃષ્ટિ વ્યાપક અને ઊંડી રહી છે, જેમાં એ વિચારનો સમાવેશ થાય છે કે શિક્ષણ આંતરિક અને બાહ્ય બંને વિકાસને પ્રોત્સાહન આપતું હોવું જોઈએ. બાહ્ય વિશ્વ વિશે શીખવું એ વ્યક્તિની આંતરિક વાસ્તવિકતા અને સ્વ વિશે શીખવા સાથે સુસંગત હોવું જોઈએ. આ એક વિશિષ્ટ વ્યવહારુ પરિગ્રેહ્ય પણ છે - સારા સ્વાસ્થ્ય અને સામાજિક-ભાવનાત્મક કૌશલ્યો વિકસાવવાં અને વિચારવાની ક્ષમતા વિકસિત કરવી, સારી અને તર્કસંગત પસંદગી, વિશ્વમાં નિર્ણયો આ બધું સંકલિત અને સર્વાંગી રીતે અથવા પદ્ધતિસર થવું જોઈએ. અધ્યયન એ માત્ર માહિતી ભેગી કરવી નથી પરંતુ પોતાનો વિકાસ, અન્ય લોકો સાથેના આપણા સંબંધો, જ્ઞાનનાં વિવિધ સ્વરૂપો વચ્ચેનો ભેદ અને વ્યક્તિ અને સમાજના હિત માટે, જે શીખ્યા છે તેનો અસરકારક રીતે ઉપયોગ કરવામાં સક્ષમ બનવું છે તે છે.

બાળકનું સમગ્ર અસ્તિત્વ પંચકોશ અથવા પાંચ આવરણોથી બનેલું હોય છે. અન્નમયકોશ (શારીરિક સ્તર), પ્રાણમયકોશ (જીવન ઊર્જાબળ), મનોમયકોશ (માનસિક સ્તર), વિજ્ઞાનમયકોશ (બૌદ્ધિક સ્તર) અને આનંદમયકોશ (આંતરિક સ્વ). પ્રત્યેક સ્તરની વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતા છે. બાળકના સર્વાંગી વિકાસ માટે આ પાંચ સ્તરનું પાલન-પોષણ યોગ્ય રીતે થવું જોઈએ. મૂલ્યાંકનમાં આ બધી બાબતોને પણ સમાવવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ.

આ પંચકોશ વિકાસ નીચે મુજબના છે.

૧. શારીરિક વિકાસ (Physical Development) : આયુ અનુસાર સંતુલિત શારીરિક વિકાસ, શારીરિક સ્વાસ્થ્ય, લવચીકતા, સામર્થ્ય અને સહનશીલતા અથવા ધૈર્ય, ઇન્દ્રિયોનો વિકાસ, પોષણ, આરોગ્ય, વ્યક્તિગત સ્વાસ્થ્ય, શારીરિક ક્ષમતાઓને વિકસાવવી, શરીરને સુડોળ બનાવવું અને આદતોનું નિર્માણ - આ તમામ બાબતો મનુષ્યના સ્વસ્થ જીવનનાં સો વર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને કરવી જોઈએ.

૨. પ્રાણિક વિકાસ (Development of Life Energy) : પ્રાણ સંતુલિત હોવો અને તેની ધારણશક્તિ, સકારાત્મક ઊર્જા અને ઉત્સાહ, સિમ્પથેટીક અને પેરાસિમ્પથેટીક ચેતાતંત્રની સક્રિયતા દ્વારા તમામે તમામ તંત્ર (પાચનતંત્ર, શ્વસનતંત્ર, રુધિરાભિસરણ તંત્ર અને ચેતાતંત્ર)નાં કાર્યોને સરળ બનાવવાનાં છે.

૩. સાંવેગિક/માનસિક વિકાસ (Emotional/Mental Development) : એકાગ્રતા, શાંતિ, ઈચ્છા અને ઈચ્છાશક્તિ, સાહસિકતા, નકારાત્મક લાગણીઓનું સંચાલન વ્યવસ્થાપન, સદ્ગુણોનો વિકાસ (મૂલ્યવર્ધન), કાર્ય, વ્યક્તિ અને પરિસ્થિતિઓથી આસક્ત અને અનાસક્ત થવાની ઈચ્છા, સુખ, દૃશ્ય અને કળા પ્રદર્શન, સંસ્કૃતિ અને સાહિત્ય.

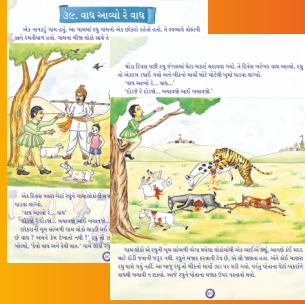
૪. બૌદ્ધિક વિકાસ (Intellectual Development) : અવલોકન, પ્રયોગીકરણ, વિશ્લેષણ ક્ષમતા, સારાંશ અને ભિન્ન વિચારસરણી, સંશ્લેષણ, તાર્કિક વિચારણા, ભાષાકીય કૌશલ્ય, કલ્પનાશક્તિ, સર્જનાત્મકતા, ભેદપરખશક્તિ, સામાન્યીકરણ અને અમૂર્તવિચારણા.

૫. આધ્યાત્મિક વિકાસ ચૈતસિક વિકાસ (Spiritual Development) : આનંદ, પ્રેમ અને સહાનુભૂતિ, સ્વયં - સ્ફુરણ, સ્વતંત્રતા, સૌંદર્યબોધ, સચેતનતાને ‘અંદરની તરફ ઢાળવાની’ યાત્રા.

શીખવા સમયે ઉપયોગી વર્ગ સામગ્રી

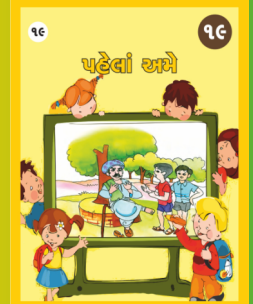
વાર્તાનો વડલો ભાગ ૧-૨

ચિત્ર વાર્તા પુસ્તિકાઓ
(ભાગ-૧૨)

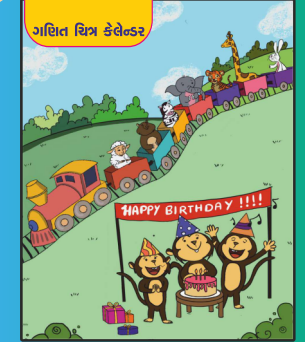
ઢેઘલ કિટ

અલી રીડર

રમત-ગમતના સાધનો

ગણિત ચિત્ર કેલેન્ડર

ફલેશ કાર્ડ

ચાર્ટ/પોસ્ટર

દ્વિભાષીય વાર્તા પુસ્તિકાઓ

Early School
Mathematics Kit

શૈક્ષણિક સ્ટેશનરી કિટ

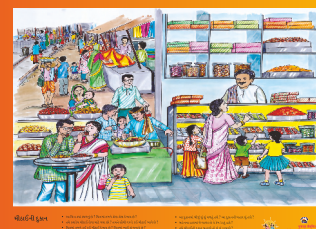
લાકડાનાં શૈક્ષણિક રમકડાં

સચિત્ર બાળપોથી

સંગીતના સાધનો

ગુજરાતી ચિત્ર કેલેન્ડર

ચિત્રપોથી

રાજ્ય અભ્યાસક્રમ રૂપરેખા પાયાનો તબક્કો – ૨૦૨૪ (SCF-FS) આધારિત

વિદ્યાર્થી પ્રગતિ રજિસ્ટર

ઘોરણ-૨
ગુજરાતી-ગણિત

વર્ષ : ૨૦૨૪-૨૫

આ સામગ્રી સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગર તરફથી વિનામૂલ્યે આપવામાં આવેલ છે. (વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫)